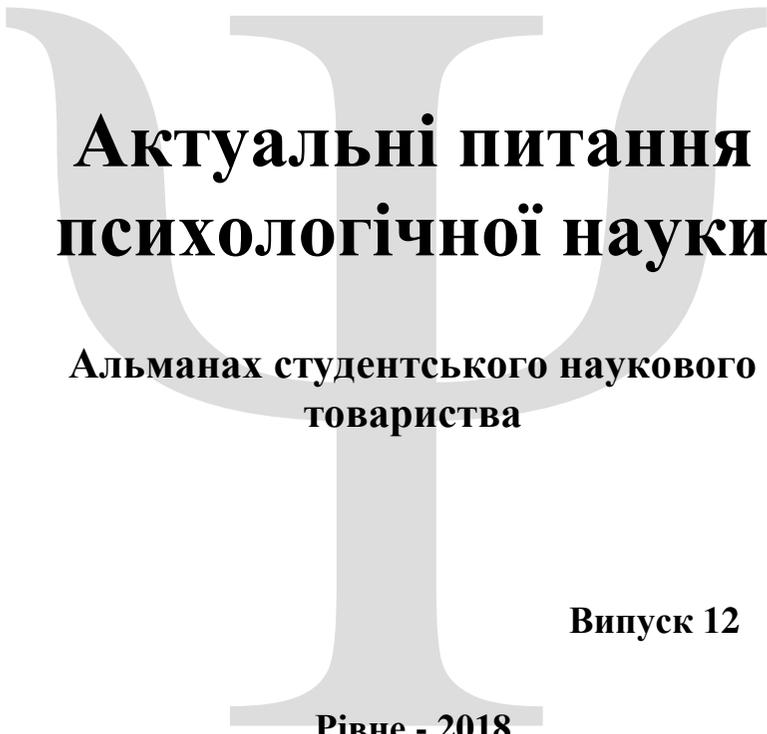

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки РДГУ
Кафедра загальної психології та психодіагностики
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії**

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 12

Рівне - 2018

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 12. – Рівне: РДГУ, 2018. – 166 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Воробійов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – кандидат психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 5 від 31 травня 2018 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

Зміст

Зміст	3
Вступ	6
Альтмарк А. Психологічний аналіз особистісного та професійного зростання майбутніх психологів.....	7
Бакун К. Розвиток соціального інтелекту як чинник успішної адаптації особистості.....	9
Бенещук А. Особливості формування інтелектуальної готовності старших дошкільників до навчання у школі	11
Берестень Т. Експериментальне дослідження впливу середовища на формування поведінки девіантного підлітка	13
Бігун Л. Дослідження мотивації навчальної діяльності молодших школярів.....	15
Бунечко Ю. Вплив рівня домагань на прагнення особистості до самоактуалізації	16
Бутенко С. Значення духовності в розвитку особистості.....	18
Войчук А. Психологія мотивації до навчання учнів	21
Волович М. Образ ефективного лідера у соціальній психології	22
Воробей І. Психологічні особливості формування стресостійкості як фактора успішної учбової діяльності студентів-психологів	24
Гандзюк К. Соціально-психологічні чинники становлення статевої ролі ідентифікації підлітків	26
Главінська Е. Соціально-психологічна адаптація студентів-першокурсників як механізм соціалізації	30
Горбова А. Зміст поняття «життєва перспектива».....	32
Гордійчук О. Причини виникнення професійного вигорання у медичних працівників	34
Іваник С. Особливості прояву агресивності у студентської молоді	38
Ісічук О. Ціннісні орієнтації як складова спрямованості особистості: історіографія проблеми	40
Карпик О. Психологічні детермінанти виникнення конфліктів старшокласників з педагогами.....	43
Коноплицька Ю. Особливості розвитку емоційного інтелекту у підлітковому віці.....	45
Корчакова В. Соціально- відповідальний маркетинг як інструмент психологічного впливу на споживача	47
Кузьмич Г. Психологічні особливості проявів булінгу	50
Лавренчук К. Основні причини виникнення тривожності у молодшому шкільному віці.....	52

Лавренко В. Розвиток пізнавальних процесів у період дошкільного дитинства	54
Левчук А. Смесложиттєві орієнтації як чинник професійного становлення майбутніх психологів	55
Левчук Л. Психологічні особливості визначення готовності дитини до навчання у школі.....	57
Лехкобит В. Динаміка формування рефлексії у майбутніх психологів під час професійної підготовки.....	60
Лехкобит М. Інтернет-залежність підлітків як актуальна проблема сьогодення	62
Лисюк І. Психологічний зміст поняття «самоусвідомлення особистості».....	64
Ліщук І. Психологічні особливості особистісної рефлексії студентів-психологів.....	66
Лоза С. Саногенне мислення та психічне здоров'я особистості.....	68
Лозицька К. Психологічні особливості самоактуалізації студентської молоді	70
Максимчук В. Психологічні особливості вияву лідерських якостей у студентів-психологів	73
Мартинюк А. Емоційний стан старшокласників перед ЗНО.....	75
Марчук М. Психологічні особливості девіантних проявів у ціннісному вимірі особистості	77
Матухно Є. Методи проєктивної психології: можливості та перспективи	80
Мельник І. Вплив емоційних станів тривоги та страху на особистість	83
Мирончук Д. Вплив стилю сімейного виховання на міжособистісні стосунки підлітків	85
Мислінчук Ю. Дослідження соціально-психологічних особливостей здатності особистості до емпатії.....	88
Михайлова І. Вплив мікросоціуму на формування самооцінки.....	91
Намлієва Г. Особливості особистісних змін військовослужбовців внаслідок участі в АТО	94
Недільська А. Формування психологічної готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності	97
Нетреба С. Теоретичний аналіз соціально-психологічної адаптації особистості	100
Нечидюк М. Особливості застосування арт-засобів в системі розвитку емоційного інтелекту	102
Одейчук І. Фізіологічні та психологічні симптоми стресу як загального адаптаційног осиндрому.....	104
Олійник К. Психологічні особливості впливу емоційного вигорання на професійну діяльність в дорослому віці	106

Онисковець Б. Мотиваційні чинники перфекціонізму сучасної студентської молоді	108
Остапенко М. Дослідження типів темпераменту у сучасних студентів	110
Першко О. Екологічні цінності як чинник особистісного ставлення підлітків.....	113
Погулясва М. Психолого-педагогічні чинники розвитку творчого потенціалу особистості студента у процесі навчання у ВНЗ	115
Похильчук А. Психологічні особливості самооцінки чоловіків та жінок	117
Прокопович І. Психофізіологічні складові творчого потенціалу особистості.....	119
Работій М. Модель розвитку позитивної «Я-концепції» майбутніх практичних психологів	121
Редій І. Експериментальне дослідження взаємозв'язку особистісної рефлексії та креативності	124
Речун Н. Психологічні чинники конфліктної поведінки у юнаків	126
Рудь О. Взаємозв'язок рівня емоційного інтелекту із допінг-стратегіями особистості.....	129
Савгира В. Особливості ставлення дітей старшого дошкільного віку до батьківських вимог і заборон	131
Сардарян М. Психологічні особливості творчої особистості.....	134
Свінтозельська К. Особливості впливу Я-концепції на професійне самовизначення старшокласників	137
Солодка В. Експериментальне дослідження проблеми саморегуляції як важливої функції психіки людини	139
Строїнська Д. Психологічні особливості кропінь-стратегій особистості	141
Сукнацька А. Самотність і особливості її переживання в юнацькому віці ...	144
Товстун Р. Заздрість як соціально-психологічний феномен	147
Хомік Т. Психологічний аналіз проблеми стресостійкості студентів у сучасній психологічній науці.....	149
Чебан Д. Мотиви, які сприяють успішному навчанню студентів.....	151
Чмелюк Т. Формування та розвиток моральних якостей дошкільників засобами казкотерапії	152
Шахрайчук І. Психологічні основи формування структури цінностей сучасної молоді	154
Широких А. Роль самоідентифікації у життєвому проектуванні особистості.....	157
Якимчук М. Комунікативна креативність як компонент самопізнання індивіда	158
Марценюк А. Психологічні особливості ставлення до сексу в особистості у періоді ранньої дорослості	161

Романюк В. Функціональні резерви організму та здоров'я людини..... 165

- программам / С. В. Воликова, А. Б. Холмогорова, А. М. Галкина // Вопросы психологии. – 2006. – №5. – 23 с.
3. Грандт В. В. Генезис перфекціонізму: теоретична експлікація проблеми / В. В. Грандт // Проблеми сучасної психології: збірник наукових праць Державного вищого навчального закладу «Запорізький національний університет» та Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України / За ред. С.Д. Максименка, Н.Ф. Шевченко, М.Г. Ткалич. – Запоріжжя: ЗНУ, 2014. – № 1 (5). – 30 с.
 4. Распопова А.С. Особенности взаимосвязи перфекционизма и личностных свойств спортсменов / А. С. Распопова // Материалы Всероссийского форума «Молодые учёные – 2010». – М.: Физическая культура, 2010. – 171 с.
 5. Чепурна Г. Л. Соціально-психологічні особливості перфекціонізму молоді: дис. на здобуття наук. ступеня канд. психолог наук: спец. 19.00.05 – «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи» Чепурна Ганна Леонідівна. – Ч., 2013. – 418 с.
 6. Юдеева Т. Ю. Перфекционизм как личностный фактор депрессивных и тревожных расстройств: автореферат дис. канд. психол. наук / Т. Ю. Юдеева. – М., 2007. – 275 с.

УДК 159.923.4-057.875

ДОСЛІДЖЕННЯ ТИПІВ ТЕМПЕРАМЕНТУ У СУЧАСНИХ СТУДЕНТІВ

Остапенко Марія, здобувач вищої освіти, РДГУ

Керівник: Сторож О. В., кандидат психологічних наук, доцент

Поняття «темперамент» було визначено ще за античних часів, проте дослідження цієї «основи особистості» є популярним серед науковців і сьогодні. Так, від перших вчень Гіпократ та Арістотеля дослідження темпераменту пройшли довгий шлях через праці І.Канта, Е. Кречмера та набули досконалої форми у працях та методиках Г.Айзенка, В.Русалова, Р.Кетела, М.Рокіча, В.Мерліна, І.Павлова та ін.

Взагалі, темперамент – це вроджена (біологічно обумовлена) і мало змінна властивість людської психіки, що визначає реакцію людини на інших людей та на обставини. Темперамент становить основу характеру. З фізіологічної точки зору, темперамент – тип вищої нервової діяльності людини. У чистому вигляді темпераменти зустрічаються вкрай рідко [2, с.8].

Сьогодні дослідження властивостей темпераменту та характеру у студентів залишається актуальним, оскільки комплексний аналіз особливостей темпераменту дає можливість для розробки більш глибокої

системи психологічного консультування студентів, що зазнають труднощів при адаптації у ВНЗ та в суспільстві загалом.

Гіпократ першим виділив чотири типи «красис» (у перекладі з грецької - змішання), тобто співвідношення в організмі чотирьох рідин (соків): крові, жовтої та чорної жовчі і слизу. Імануїл Кант у своїй праці «Антропологія» (1798) співвідносив тип темпераменту з характеристиками крові: легкокровний, або сангвінічний; важкокровний, або меланхолійний; теплокровний, або холеричний (згадаймо, що про запальну людини говорять, що у нього «гаряча кров»); холоднокровний, або флегматичний. Ернст Кречмер пов'язав тип темпераменту з чотирма типами статури: Астенічний тип конституції або лептосоматик, пікнічний тип, атлетичний тип та диспластик [4, с.34].

Павловим виділено чотири основних типи вищої нервової діяльності: «рухливий» (сильний, живий, врівноважений тип нервової системи, відповідає темпераменту сангвініка), «інертний» (сильний, спокійний, врівноважений тип нервової системи, відповідає темпераменту флегматика), «неврівноважений» (рухливий, нестримний, сильний тип нервової системи — відповідає темпераменту холерика), «слабкий» (неврівноважений, малоактивний тип нервової системи, зумовлює темперамент меланхоліка) [4, с.50].

Б.М. Теплов виявив нові поєднання типологічних особливостей, які не можуть бути віднесені до жодної з варіацій класифікації Павлова і нові властивості нервової системи: лабільність, динамічність, сконцентрованість. Л. С. Виготський до темпераменту відносив особливості складу всіх природжених і спадкових реакцій, спадкову конституцію людини. Автором були виділені основні характеристики темпераменту: тілесна виразність, характер і темп рухів. [3, с.57]

Також були вчені, які не спиралися на концепцію «чоритьох» типів. Так, Гален дав розгорнуту класифікацію, якій включав в себе 13 типів темпераменту, які базувалися на гуморальних уявленнях. В.С Мерлін зіставляв окремі властивості нервової системи та поведінки, на основі чого були виділені психологічні особливості, поєднання яких співвідносилося з типом ВНД і типом темпераменту: сензитивність, реактивність, активність, темп реакцій, пластичність - ригідність та екстроверсія - інтроверсія. В.М. Русалов дійшов до висновку, що повна психологічна характеристика темпераменту повинна включати в себе такі показники: предметна ергічність, соціальна ергічність, пластичність, соціальна пластичність, темп, соціальний темп та соціальна емоційна чутливість [1, с.23].

Отже, єдиної концепції темпераменту і його типів поки немає, проте кожна з них доповнюють одна одну та створюю повну картину походження,

властивостей та структури темпераменту.

Емпіричне дослідження темпераменту у студентів, яке проводилося на двадцяти двох студентах IV курсу психолого-природничого факультету РДГУ, здійснювалось за наступними методиками: Опитувальник структури темпераменту В.М. Русалова та Особистісний опитувальник Айзенка (Eysenck Personality Questionnaire).

Результати емпіричного дослідження показали, що за показником екстра-інтроверсія: 67% студентів є екстравертами, що характеризує їх як товариських, активних, оптимістичних, самовпевнених людей з імпульсивною поведінкою; а 33% студента є інтровертами і для них характерна поведінка пасивна, спокійна, вдумлива, розважлива.

За шкалою нейротизм-психотизм: 45,4% студентів мають високий нейротизму, їм властиві надчутливі реакції, напруженість, тривожність, незадоволеність собою і навколишнім світом, ригідність. Високий психотизм характерний для 22,7% студентів, що говорить про схильність до асоціальної поведінки, химерності, неадекватності емоційних реакцій, високої конфліктності осіб, які мають високі оцінки за даною шкалою.

Сангвінічний темперамент мають 36% студентів, що охарактеризовує цих студентів, як рухливих, лабільних, швидко відгукуються на навколишні події, порівняно легко переживають невдачі і неприємності. Холеричний тип мають 37% студентів. Це свідчить про те, що вони є швидкими, поривчастими, здатними віддаватися справі з пристрасністю, але вони є неврівноваженими, схильними до бурхливих емоційних спалахів і різких змін настрою. Також, 22,7% студентів мають флегматичний тип темпераменту. Людину флегматичного темпераменту можна охарактеризувати як вайлувату, зі стійкими прагненнями і більш-менш постійним настроєм, і слабким зовнішнім виразом душевних станів. Меланхолійний тип темпераменту притаманний 4,3% студентів, що характеризує їхню боязкість, замкненість, надмірну чутливість, схильність перебільшувати труднощі.

Отже, більшість студентів є холериками, що розкриває їх як запальних, нестримних, рухливих, ініціативних і надто самовпевнених. Тому їхні ідеї – нерідко цікаві, однак непродумані до кінця. Холерики нетерпеливі, і якщо захопиться, їх важко зупинити. Чекання і невдачі здатні вивести холериків із себе. Вони або гарячково діють, або впадають в апатію.

Список використаних джерел

1. Батаршев А.В. Темперамент і характер: Психологічна діагностика/ А.В. Батаршев/ ВЛАДОС-ПРЕС — 2001. - 23с.
2. Волинська. Л. Загальна психологія/ Л. Волинська, О. Скрипченко/ Либідь — 2005. - 8с.

3. Голев С.В. Психодіагностика темпераменту: навчальний посібник/С.В.Голев/ Херсон — 2010. - 57с.
4. Мерлін. В.С. Нарис теорії темпераменту/ В.С. Мерлін / Академія — 2001. - 44-50-57с.

УДК 159.9

ЕКОЛОГІЧНІ ЦІННОСТІ ЯК ЧИННИК ОСОБИСТІСНОГО СТАНОВЛЕННЯ ПІДЛІТКІВ

Першко Олена, здобувач вищої освіти, РДГУ

Керівник: Литвиненко С. А., доктор педагогічних наук, професор

Важливе місце в соціально-психологічній структурі особистості займають екологічні цінності, які в значній мірі пов'язані з соціально-економічними умовами нашого суспільства. Система екологічних цінностей визначає змістовну сторону спрямованості особистості і складає основу її ставлень до довкілля, інших людей, а також до себе. Виражаючи особистісну значущість тих або інших галузей життя, і розкриваючи мотиваційно-потребнісну сферу особистості, екологічні цінності визначають мотиви прагнень і поведінки індивіда, впливаючи на інші сфери його діяльності, що ми вважаємо є надзвичайно актуальним у період становлення зростаючої особистості. У зв'язку з цим проблема формування екологічних цінностей в підлітковому віці є важливою і актуальною. Формування особистості передбачає становлення певної системи життєвих цінностей людини. Ми погоджуємось з думкою С. Л. Рубінштейна, який стверджує, що наявність цінностей є вираження небайдужості людини у ставленні до світу, що виникає із значущості сторін, аспектів світу для людини, для її життя. Цінності особистості відображаються в свідомості у вигляді ціннісних орієнтацій і стають важливим фактором соціальної регуляції взаємовідносин людей і їх поведінки. Формування ціннісних орієнтацій означає становлення особистості, як активного суб'єкта соціальної дійсності. Актуальність, соціальна значимість проблеми, недостатнє її розроблення у сучасній психології і зумовили вибір даної теми. Специфіка екологічних цінностей зумовлюється, з одного боку, специфікою об'єктів оцінки — об'єктів природи, їхньою складністю, різноманіттям зв'язків, особливостями взаємодії з іншими об'єктами природи аж до біосфери. З іншого боку, екологічні цінності, перебуваючи в певній ієрархії, постійно коригуються конкретною ситуацією, конкретною екологічною потребою певного суб'єкта і станом природи.

У даній науковій роботі було проведено емпіричне дослідження з метою виявити особливості впливу екологічних цінностей на становлення

Наукове видання

**Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства**

Випуск 12

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Підписано до друку 1.06.2018 р.
Формат 60x80/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 13,8. Тираж 150 прим.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету